

Šmílův DAF

Šemot 5772

19. tevet 5772
14. leden 2012

Časy pro tento týden:

čas tfilin od 6:43 | šma jisrael do 8:59 | mincha od 12:32 | západ slunce 16:26 | tři hvězdy 17:03

začátek šabatu: 16:06 | konec šabatu: 17:20

Kratce | Bekicr

Šabat šalom,

v dnešní paraše se poprvé setkáváme s Mošem. Je zajímavé, že z mnohých jistě velmi čestných a vážených titulů – vůdce, prorok, zákonodárce, zachránce, soudce, osvoboditel atp. se Moše stal v běžné řeči lidí „naším učitelem“ - MOŠE RABEJNU. A je ku cti judaismu, že na pomyslnou pyramidu svých hrdinů-zakladatelů nepostavil žádného válečníka, politika, dobyvatele ani stavitele. Co se od Mošeho mohou naučit dnešní učitelé pro svou praxi? V čem spočíval Mošeho pedagogický talent? Zdá se, že v několika zdánlivých drobnostech. Věřil svým žákům a měl je rád. Zajímal se o to, co dovedou, místo toho, aby je peskoval za to, co jim nejde. Zajímal se, co dělají, ne o to, co nedělají. Věřil, že se každý může zlepšit. Ale nejen to. Nepropadl iluzi o své výlučnosti, nezaštiťoval se patentem na pravdu. Uměl uznat vlastní omyl. Dokonce o sobě i pochyboval. Při svém prvním setkání s Bohem u hořícího keře se ptal: „Kdo vlastně jsem? Proč sis vybral právě mě?“ (A je zajímavé, že mu na to Bůh nikdy neodpověděl - a jen ho ujistil, že vše dobře dopadne.)

Kompletní archiv všech čísel Dafu je k volnému užití na www.dopravdy.cz/daf.

Alijot | Rychloparaša

Kohen: Sidra začíná písmenem VAV (A toto jsou jména), aby bylo jasné, že zrod židovského národa souvisí s výběrem praotců popsáným v knize Berešit. Baal haTurim v úvodních slovech druhé knihy vidí akronym pro známou povinnost číst každý týden „Dvakrát text, jednou překlad.“ (A kdo tak činí s láskou, dožije se vysokého věku.) Výčet Jákovových potomků v Egyptě. (Obecně se dá říct, že Bůh židovský národ rád a často počítá; jméno Reuven se v Tóře opakuje 39krát, Jehuda 49krát. A Josef dokonce 177krát.) Josef a jeho bratři zemřeli, v Egyptě nastoupil nový faraón, který „neznal“ Josefa. Mimochodem, když někomu prodáte starší věc, o které tvrdíte, že je zcela nová, má kupec nárok na zrušení obchodu? To (halachicky) záleží na výsledku sporu mezi Ravem a Šmuel, jestli v Egyptě nastoupil skutečně nový faraón nebo se jen ten starý změnil. Obrovská populační exploze – ze sedmdesáti potomků Jákova se rodí velký a početný národ, kterého se bojí i faraón. Faraón nařizuje zabíjet novorozené chlapce. Porodní báby odmítají faraónův rozkaz plnit a Tóra doslova píše, že „oživili chlapce“, protože se jejich zásluhou udrželi na živu i ti novorozenci, kteří by jinak zemřeli.

Levi: Faraón nařizuje topit všechny (i nežidovské) chlapce v Nilu. Amramovi a Jocheved se rodí chlapec, kterého po čase z Nilu vylovila faraónova dcera Batja (Bitja). Batja dala chlapci jméno Moše a ač měl Moše deset jmen (Jered, Chever, Jekutiel, Avigdor, Avi-Socho, Avi-Zanuach, Tovja, Hejman, Šemaja), z vděčnosti k Batje užívá Tóra stále jen to jedno – Moše.

Šliši: V patnácti větách se Moše se vydává mezi své bratry, zabíjí Egyptěana, prchá z Egypta, zachraňuje Jitrovy dcery a žení se s Ciporou.

Revi: Moše pase tchánovy ovce. Bůh se zjevuje Mošemu v hořícím keři a sdělujeme mu plán na záchranu židovského národa a Mošeho roli v něm. Moše se ptá klasickou otázkou: „Proč zrovna já?“ Bůh (EHJE AŠER EHJE) ho přesvědčuje.

Chamiš: Moše dostává konkrétní úkoly a Aharona jako pomocníka.

Šiši: Moše se vrací do Egypta. Obřízka Mošeho syna Eliezera. Setkání s Aharonem.

Švi: Moše žádá propuštění židovských otroků. Faraón odmítá a ještě otrokům ztěžuje jejich práci.

Haftara (Ješajahu 27:6-28:13 a 29:22-23): Proroctví o vyhnání a vykoupení za zvuků velkého šofaru.

Pro děti | Effi miberešit

„Mami, kde jsou moje fialové sandály do vody?“ volal Effi z pokoje. „Nejsou omylem v Noině šuplíku?“ A co myslíte? Byly tam. Maminka mi vždycky pravdu. Tatínek naložil děti do auta a vyjeli směrem k moři. Na pláži tatínek rozprostřel deku a lehl si, aby si četl. Jonatan stavěl z písku hrad a Noi s Effim hrad zdobili písečnými ozdobami.

Effi se vydal s kyblíkem pro vodu. „Moje bota!“ zvolal náhle. Tatínek k Effimu doběhl: „Co se děje?“ „Měl jsem kamínek v botě. Sundal jsem si ji a ona se mi ztratila.“ Tatínek, Jonatan, Effi, Reut i Noi se dívali z břehu, ale botu neviděli. Effi si smutně sedl do písku. „Máš štěstí, Effi,“ přisedl k němu tatínek, „že jsi u moře a ne u Nilu.“ „Co je to Nil.“ „Nil je obrovská řeka v Egyptě. Píše se o ní v naší paraše. V Nilu žijí krokodýli a dokonce i hroši. Kdyby ti do něj spadla bota, nejspíš by skončila v jejich žaludku.“

A zatímco se Jonatan vrátil ke stavbě hradu, Reut na hladině zahlédla něco fialového. Co to asi bylo?

Rav Jaron Ben David: Lásky a strach

Jsmenatolik zvyklí brát vážně slova Gemary (שכר מצוה בהאי עלמא ליכא) o tom, že na tomto světě není spravedlivé odměny za dobré skutky, že ani nepátráme po tom, jak se Bůh na tomto světě odměňuje spravedlivým. Ani v Tóře ostatně není mnoho míst, ve kterých bychom se mohli dočíst o konkrétní odměně, kterou by člověk od Boha dostal za vykonání dobrého skutku.

Přesto nám Tóra v naší sidře sděluje, že: „Porodní báby se bály Boha, nečinily, jak jim řekl král egyptský, a nechávaly chlapce žít... Bůh proto bábám činil zadobře... A protože se báby bály Boha, učinil z nich významné rody.“ Čím jsou výjimečné činy porodních bab, že si zasloužily okamžitou odměnu?

Je třeba si povšimnout přesného znění faraónova příkazu: „Při rození Hebrejek dozírejte na porodní kameny a je-li to syn, zabijte ho, a je-li to dcera, ať žije!“, neboli aktivně zabíjejte chlapce a buďte pasivní v případě dívek. Báby však porušily obě části královského rozkazu. Nejen že nezabíjely chlapce, ale ony i aktivně pomáhali právě narozeným děvčatům, jak dokládá Talmud v traktátu Sota. Midraš Šemot Raba jde ještě dál a popisuje, jak porodní báby sháněly jídlo pro chudé rodičky u bohatých a když viděly, že se má narodit mrzáček nebo slepé dítě, modlily se za jeho zdraví, Bůh jejich prosby vyslyšel a narodily se zdravé děti. A pokud se zdálo, že porod ohrozí život matky či že dítě po porodu nemá sílu k životu, opět se modlily a Bůh opět vyslyšel jejich slova.

Co přimělo porodní báby k jejich činům? Byla to lítost nad nemluvnaty? Soucit s rodičkami? Návist k faraónovi? Ne. Tóra nám přeci říká, že: „Porodní báby se bály Boha, nečinily, jak jim řekl král egyptský, a nechávaly chlapce žít.“ Příčinou tedy byla bohabojnost.

Rambam ve svém komentáři k Desateru vysvětluje rozdíl mezi pozitivním příkazem „Pamatuj na den šabatu“ (ZACHOR) a zákazem „Dodržuj den šabatu“ (ŠAMOR). Podle něj je základem pozitivních příkazů láska, zatímco zákazy vyvěrají z bázně. Strach brání v konání, láska vede k činům. Z této logiky by měla bohabojnost porodním bábám bránit ve vraždění dětí, ale neměla by je přimět k péči o novorozence. Tak co je tedy přimělo?

Ještě u jednoho hrdiny Tóry se dozvídáme o odměně související s činem motivovaným bohabojností. Avrahamovi Bůh říká: „Teď jsem se přesvědčil, že se bojíš Boha a neodepřel jsi mi svého jediného syna...“

Je jistě chvályhodné podvolení se Boží vůli, které vede k tomu, že se člověk z úcty chová jinak, než by se choval „normálně“, ale ještě cennější je, pokud člověk ze stejného důvodu (z bohabojnosti) osvobodí svou lásku a sílu a napne je k naplnění Boží vůle. Pak člověk jedná nejen z bázně, ale zároveň i z lásky.

A to je přesně případ porodních bab, které ve své bohabojnosti našly, tak jako jejich pradě Avraham, důležitou příměs lásky. Proto nejenže nechaly děti při životě, ale navíc se o ně postaraly.

Odměnou porodních bab byly „vznešené domy (BATIM)“, což rabíni vykládají tak, že z nich vzešly významné rody – rod kněžský a rod levitský, jak je psáno: „A dům kněžský necht' žehná Bohu, dům Levitů necht' žehná Bohu!“ (Ne náhodou pokračuje právě citovaný žalm takto: „Bohabojní necht' žehnají Bohu!“)

Bohabojnost, která pramení v lásce, nejenže jen nebrání a neomezuje, ale může vést přímo k požehnání.

Zřejmě i proto mají kněží své požehnání lidu konat s láskou (BEAHAVA) a kohen, který nemá přítomné rád, jim, podle Mišny Brury, nesmí žehnat.

A naopak ten, jehož bohabojnost pramení z lásky, může konat dobré skutky a být pro ostatní požehnáním.

Sidra v číslech | Šijury

- 13. sidra v Tóře (z 54), 1. sidra v knize Šmot (z 11), 7 paršiot, 6 otevřených, 1 zavřená, 124 vět, 1763 slov a 6762 písmen, neobsahuje žádnou z MICVOT
- Mišna: Suka 3:7 | Daf Jomi: Bechorot 61

Svět Doopravdy | Neklama

Po mnoha měsících výpadku způsobeného útokem hackerů se opět otevřela judaistická encyklopedie, kterou mohou využívat všichni čtenáři Dafu. Adresa je www.dopravdy.cz/judaismus.

Po chanukovém audiošiuuru připravujeme – purimový talmudický seriál. Sledujte www.dopravdy.cz/daf.

Postupně se doprodávají mé maharalovské překlady. Ner micva již vůbec není a nebude. Tak neváhejte a kupujte na www.dopravdy.cz.

Právě před rokem vyšli **Králové Izraele**. Závěrečný díl volné trilogie završuje biblické osudy židovského národa, které jsme sledovali od skromných počátků v časech praotců (v knize Příběhy Tóry), po dobytí Jeruzaléma králem Davidem (v knize Izrael soudců a králů). Jádrem vyprávění pojednává o době, kdy v Jeruzalémě stával první (Šalomounův) Chrám a v jeho stínu vládli králové Davidovy dynastie.

Díky všem, kdo s námi oslavili bat micva naší dcery.

